

بسم الله الرحمن الرحيم

هویت اردبیل قدیم

مجموعه عکسهای تاریخی
اردبیل، نمین و سرعین
تدوین و تالیف: شاپور نظری

بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی _ نشسته نفر وسط : سید مهدی خادم باشی (هدی) آخرین فرد از خاندان خادم باشی در تولیت بقعه
متبر که شیخ صفی الدین اردبیلی که متونی برگزاری مجالس روضه و تعزیه برای ایام محرم و صفر در صحن اصلی بقعه با حضور
وعاظ شهیر اردبیل بوده است.

سرشناسه : نظری، شاپور، ۱۳۴۱
 عنوان و نام پدید آور : هویت اردبیل قدیم: مجموعه عکسهای تاریخی اردبیل، نمین، سرعین / تدوین و تالیف شاپور نظری
 مشخصات نشر : اردبیل: هفت گنج، ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری : ج. م: ۲۹×۲۲: م.
 شابک : ج. ۱: ۶-۹۱۳۴۸-۶۰۰-۹۷۸: ج. ۲: ۸-۷-۹۱۳۴۸-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 عنوان دیگر : مجموعه عکسهای تاریخی اردبیل، نمین، سرعین.
 موضوع : عکس ها - ایران - اردبیل (استان)
 موضوع : اردبیل (استان) - مصور
 موضوع : اردبیل (استان) - تاریخ - مصور
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۱: ۶ ن ۳۳ ر ۲۰۰۱/ DSR
 رده بندی دیویی : ۹۵۵/۳۱.
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۴۴۰۱۷

نشرهفت گنج

هویت اردبیل قدیم
 مجموعه عکسهای تاریخی اردبیل، نمین و سرعین
 تدوین و تالیف : شاپور نظری
 جلد اول
 طراح و صفحه آرا و طرح روی جلد : اکرم اسکندرزاده فر
 تایپست : لیلی اسکندرزاده فر
 ویرایش نگارشی: فرشید نظری
 چاپ اول: ۱۳۹۱
 تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
 لیتوگرافی: بابک
 چاپ: آذرآبادگان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۳۴۸-۶-۱

نشانی: اردبیل- بزرگراه مقدس اردبیلی روبروی درب اصلی ترمینال بیمه ایران نمایندگی نظری تلفن: ۸۸۲۰۴۹۲
 تلفکس: ۸۸۲۰۴۹۳-۰۴۵۱ - همراه: ۰۹۱۴۱۵۱۲۱۵۸
 حق چاپ محفوظ و کلیه حقوق این اثر متعلق به مولف می باشد و هر گونه بهره برداری از تصاویر کتاب منوط به اجازه رسمی است.

فهرست

پیشگفتار ۴

اردبیل ۷

مقدمه ۸

حاکمان، مشروطیت و نظامیان ۱۸

شخصیت ها ۸۰

نمایندگان ۱۰۴

ابنیه و آثار تاریخی ۱۱۵

اهل طریقت ۱۴۲

بانک ملی ۱۵۰

تجار و بازرگانان، رجال و ملاکین ۱۵۱

پیشگفتار

هر عکس تاریخی یک اثر هنری است. مجموعه حاضر یادی از اردبیل قدیم و شهرهای همجوار آن می باشد. همان گونه که همگان بر آن اتفاق نظر دارند، تاریخ چون چراغی فراروی آینده است.

استان اردبیل در قلمرو تاریخ ایران از دیرباز فراز و نشیبهای بسیاری داشته است، با نگاهی گذرا به بخش ناچیزی از دوره اواخر حکومت قاجار و دوره پهلوی اول خط سیر تاریخی هویت اردبیل قدیم را نشان می دهد.

عکسهای چاپ شده در این مجموعه که حاصل فعالیت فرهنگی و هنری عکاسان ایرانی و خارجی است، از حیث ارزش تاریخ عکاسی حائز اهمیت می باشد. این عکس ها از لحاظ نگارگری مردم شناختی و جامعه شناسی، هویت اردبیل قدیم و شهرهای همجوار آن را نشان می دهد و هر کدام از عکسها جنبه های مشخصی از حیات سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و... مردمان این دیار است که ارزشمندترین میراث گذشته محسوب می شود و از لحاظ رویکرد و ویژگیهای تاریخی آثار گردش روزگار را تبیین می کند.

مجموعه ای که اینک در دست دارید عکسهای حاوی واقعیت تاریخی می باشد که بر مبنای شیوه دید عکاسان شکل گرفته است. برای بررسی، تحقیق و پژوهش در زمینه عکسهای قدیمی اردبیل، این واقعیت را باید در نظر گرفت که انجام تحقیق و پژوهش های تاریخی بدون داشتن یک مدل تاریخ نگاری مناسب علمی امکان پذیر نیست. به طوری که بسترهای تاریخی از لحاظ جنبه های مختلف و موقعیت قومی در این سرزمین باعث شده، هویت های پایدار شکل گیرد.

کسانی که با تاریخ «گذشته» خود زندگی می کنند، به منزله این نیست که با گذشته خود عجین شده اند. واقعیت این است که تاریخ نوعی بازآفرینی گذشته در تصویر پردازی ذهنی می باشد که در اذهان انسانها اتفاق می افتد و منجر به ایجاد هویت می شود، ممکن است جذابیت های تاریخی مقیاس مختلفی داشته باشد و وابسته به طرز تفکر شخصی باشد اگر بخواهیم وارد اندیشه فلسفی «میشل فوکو» شویم که می گوید: «من نمی توانم قبول کنم که چون چیزی وجود دارد حتما هویت است» بنابراین نگاه ما نیازمند هویت های متفاوتی از پدیده ها است که با خلاقیت و آفرینشها شکل گرفته اند. در اینجا سوال مهمی مطرح می شود و آن فرم و شکل برخورد فرهنگی با پدیده های تاریخی است. بر این اساس برای درک درست مسائل و رویدادهای تاریخی اجتماعی اردبیل باید با دید پژوهشی و بررسی های علمی به موضوع نگریست تا نکات بارز آن شناسانده شود. نشان دادن شکوه و عظمت دیرین و هویت تاریخی استان اردبیل وظیفه سنگینی است که بر دوش فرزندان راستین این دیار نهاده شده است تا گذشته پر افتخار سرزمین مادری خود را بر کتیبه ذهن بیدار فرزندان ساوالان حک کنند و درک درست از هویت تاریخی خود داشته باشند.

امروزه نگاه ها به وقایع شناسی وضعیت اقلیمی، فرهنگی، سیاسی و... تاریخ تغییر یافته است و از لحاظ مطالعات پدیدار شناسی تاریخی منجر به ایده پردازی پژوهشی و تحلیلی گردیده است و در جوامع انسانی، تعاریف و معانی متفاوتی از فرهنگ وجود دارد، خصوصیات جالب آن این است که هویت تاریخی هر ملت تابع ساختار فرهنگی و اجتماعی آن ملت شکل گرفته است.

سپاسگزاری

در راستای پدید آوردن این مجموعه از آقایان: یوسف (حاج خسرو) ابی زاده، دکتر یوسف معماری، دکتر جواد وهاب زاده، حاج علی نجف زاده، فرج سهرابی پور تچی، مهندس معماری رضا ابی زاده، به لحاظ حمایت معنوی از تحقق این پروژه تحقیقاتی و پژوهشی تشکر می کنیم و معتقدیم در این خصوص چیزی که با اهمیت است با وجود آمدن یک مرکز پژوهشهای بنیادی و علمی اردبیل نیاز است تا نگرش به تاریخ این مرز و بوم رویکرد متفاوتی داشته باشد. خصیصه اصلی نامبردگان در این پیشگفتار عشق و علاقه به مردم و کوشش برای یافتن بهترین خصال روح در خدمتگذاری است که با شور و شوق عاطفی و احساسی به مسئولیت اجتماعی خود عمل می کنند.

همچنین از آقایان: دکتر احمد نایبی، دکتر عبدالرحیم جلایی، دکتر آیدین غصام، نو، دکتر هوشیار ایمانی، دکتر مرتضی وهابزاده، دکتر اسماعیل مصطفوی، پر، فکور مجتبی، دکتر صابر و دکتر جابر رضا زاده اردبیلی، دکتر خیراله مهرانی، دکتر جابر عناصری، دکتر علیرضا تمدن، مهندس طغرل ابراهیمی، دکتر

علی مناف زاده، دکتر نقد علی سیفی نوشتن، مهندس محمد رضا حریری اردبیلی، مهندس یحیی عیوضی، مهندس ساسان ابی زاده، مهندس سامان ابی زاده، دکتر محمود ظفر مند، عظیم متیقینی، دکتر اسفندیار عبدی عربلو، دکتر ابوالفتح صدر، دکتر سیف الله آقاجانی، دکتر شبنم جعفری زارع، دکتر نظام الدین غربی لورون، موسی رحبی اصل، دکتر مستعد، دکتر رامین صیاد زاده، منصور الدینی، عشری نویسنده، یونس ضرغام مدیر مسئول نشریه آوای مردم، زعفر احد زاده روزنامه نگار و محقق، رضا عبد الهی استاد دانشگاه و سردبیر ماهنامه نوای آرس، دارا نجفی خیاط روزنامه نگار، ایوب امیدیان سرپرستی روزنامه اطلاعات در استان اردبیل، شهناز زاله پور مدیر مسئول و محمد حسن زهتاب سردبیر نشریه تجارت و توسعه، حبیب احمدی مدیر خانه مطبوعات استان اردبیل، وحید ضیائی نویسنده و شاعر، محمد صادق سیاهکوهی شاعر، دکتر زحمت دوست مدیر مسئول سابق نشریه وراوی، استاد عبدالحسین دلداده مقدم، دکتر وحید وطن پور، دکتر امیر رضا غمام نو، مسئولین روابط عمومی و دایره فنی اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان اردبیل، محققین و پژوهشگران حسن یوسفی و خانم ملکه گلمغانی زاده اصل، دکتر روحی عیسی لو رئیس بنیاد ایران شناسی شعبه اردبیل، مدیر کل نهاد کتابخانه های عمومی استان اردبیل، جبرائیل الهیاری مسئول روابط عمومی شهرداری سرعین، حاج داود مهدیلو، محمدرضا درخشان، مسئول موزه مردم شناسی نمین، مسئول آموزش و پرورش نمین، نو حید دلاور قوام روزنامه نگار و پژوهشگر، دکتر آصف، نادر الهی شاعر، انور ذکری، صمد مناف زاده، فریدون وکیلی، مهندس عزت خان اسبقی، آریان خان اسبق المجاهدین، مهندس جمشید قلیزاده، داور رضاادگان، احد آصف، حسین بیگ عیسی لو، غلامرضا عیسی لو، عبدالمجید بیگانه، نوذر صادقی، علیرضا افتخاری، حاج جواد غربی لورون، اکبر اسدی، حاج حسین رستمی زابلی، موسی مهاجری، یحیی عشق زین، پرویز امیر خسروی، وفا ابریشمی مدیر عامل موسسه فرهنگی هنری هفت آسمان، رجب ابراهیمی شاعر، حاج بهروز پور سلیمان، حاج فضا غربی لورون، مهندس ایرج نظری، میر معصوم مصطفوی، علی قلیزاده حنیف، محمود محمد هدایتی نویسنده و پژوهشگر، رئیس و اعضای هیات مدیره اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان اردبیل، مهندس صدیف بدری شهردار اردبیل، محمد اصغری کلاس روزنامه نگار و پژوهشگر، عبدل گروسی، میر عباسزاده مدیر عامل سازمان فرهنگی ورزشی شهرداری اردبیل، مهندس شایان ابی زاده، مهندس فرید صالحی عالی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اردبیل، حاج حسین جواد، صادق نادجو، نواف رحیمی عباس و خبرنگار، حامد محمدی و شمس الملوک لقمانی.

همچنین از خانواده های محترم: صدر، صدر الممالکی، صدی، مصطفوی، تدین، روغنی، عارف، ارشادی، ابراهیمی، غلامین، ابی زاده، مستوفی، منصور ی ختواد، پرواسی، صیرفی، عیسی لو، شاهین، زین العابدینی، نورانی، کاوه، نجفی، خلفی، برهانی، غفارزاده، متیقینی، میر فتاحی، هدایت الهی، نخستین خیاط، امام حیمه زاده، وهاب زاده، شریعت، انواری، مبشری، امیری، وکیلی، فتحی فرزانه، زرین قلم، منافزاده، حبیبی، نجف زاده، محمدی، اسدی، خادم باشی، آصف، آقاراده، خلیل زاده، مستوفی زاده، خوشنویس، اسبقی، نمین، اسبق المجاهدین، تبریزیان، فولادی، تقی نژاد، وهاب زاده نمین، آذرتاش، هدی، صادقی، برادران صادقی، علومی صادقی، قهاری، آزاده نمین، اشعاری، خسروی، اربابی، صراف، زرواسی، اعتماد، مقدسی، فرج الهی، بهادری، مردانه، احدی، افتخاری، اصینی، جواد خانی، تربیت، صارمی، نمین، اشعاری، درگاهی، ترک پور، احد زاده، غفاری، آینه چی، ملکی، کور عباسلو، نصراله یعقوبی، الفبایی، سپهری، نظرزاده، ارشادی، رسولی آذر، فرزانه، مهدیلو، افخمی، یوسفی، ابیش وند، پاشایی، تکلوی، معقولی، وکیلی، ارباب زاده، ابریشمی، سیاهکوهی، آبکار، زاهدی، اسکندر زاده فر، نظری، محمدی لورون، بابلائی مقدم، سیف الهی انزلی، فرجود، شفیع، اسکندر زاده، قربانی، محمدنیا اورنج، اسدی انزلی، قلی زاده پایین انزاب، ناظمی، نجفلو، حبیبی، جباری کلخوران، پاشایی، موسی زاده، نصیحت گر، دادوند، ضیایی، نژادی، انصار، عارف، ستوده نمین، فرهودی، ضررندی، صادقی حریری، صادقین، صادقی زاده، یگانه صادقی، اخوان صادقی، صادقی اصل، زعفرانچی، سیفی، طهماسبی، ارشدی، ضرغام، بویوک پور، جوهرچی، استکانی، دمیرچی، وطن دوست و... سپاسگزاری نموده و زحمات آنها را ارج می نهم.

شاپور نظری

بهار ۱۳۹۱ اردبیل